

Het beeld van de KNBV bij haar leden; enkele resultaten uit het imago-onderzoek

De Koninklijke Nederlandse Bosbouw Vereniging bevindt zich in een snel veranderende maatschappelijke omgeving. Dit stelt eisen aan een vakvereniging die al ruim negentig jaar bestaat, met leden die gewend zijn aan het denken op de lange termijn.

De vraag doemt op of de KNBV zich aan die veranderingen moet aanpassen en hoe. Het bestuur wil daarom een strategiediscussie voeren over de koers van de vereniging. Daarvoor is een duidelijk beeld nodig van het imago van de vereniging bij de leden. De leerstoelgroep Bosbeleid en Bosbeheer van Wageningen Universiteit heeft dit imago-onderzoek uitgevoerd en op de voorjaarsvergadering op 23 mei zijn de eerste voorlopige resultaten gepresenteerd. Ten behoeve van de strategiediscussie in het najaar komen opvallende zaken hieronder nogmaals voor het voetlicht.

Het onderzoek

Het imago-onderzoek is gebaseerd op een uitgebreide enquête, die begin maart aan alle 564 leden is toegezonden. Er waren drie hoofdgroepen van vragen, die betrekking hadden op:

1. de persoonskenmerken van de respondent,
2. de opvattingen, meningen, verwachtingen en perspectieven die men als lid enerzijds heeft ten aanzien van de activiteiten van de KNBV en anderzijds ten aanzien van ontwikkelingen in het

overlappende veld van bosbouw en samenleving,
3. de attitudes ten aanzien van de organisatie van de KNBV en het Nederlands Bosbouw Tijdschrift.

Uiteindelijk kwamen 246 formulieren ingevuld retour. Deze vormden het gegevensbestand waaruit tijdens de analyse is geput. Normaal gesproken is een respons van 44% goed te noemen, maar voor een vereniging is dit percentage naar onze mening wel wat laag. Met behulp van het statistisch dataverwerkingsprogramma SPSS zijn analyses verricht. De statistisch significante resultaten worden in dit artikel besproken. In dit najaar verschijnt bij de leerstoelgroep Bosbeleid en Bosbeheer van Wageningen Universiteit een rapport, waarin alle resultaten van de ledenenquête worden besproken en bediscussieerd.

Karakteristieken

Wie zijn nu de KNBV-leden die de moeite namen om de enquête in te vullen? Dit zal worden besproken aan de hand van de beroepsmatige betrokkenheid van de respondenten bij de bosbouwsector en het al of niet heb-

ben van bos. Ook de leeftijd van de respondent kan een goede indicatie geven van zijn opvattingen en ideeën over de KNBV

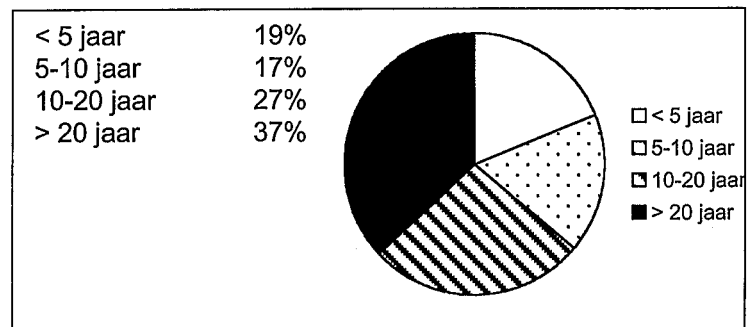
Betrekking

De respondenten zijn als volgt te verdelen naar professionele betrokkenheid bij de bosbouwsector:

- Direct betrokkenen (53%). Men is werkzaam bij bos- en natuurbeherende instanties, als zelfstandige, bij een adviesbureau, een stichting of behoort nog tot een andere categorie. Soms bekleedt men meerder functies;
- Indirect betrokkenen (32%). Deze leden zijn vooral werkzaam bij beleidsorganen van de overheid en in mindere mate bij onderwijs- of onderzoekinstellingen;
- Niet-werkenden (15%). Deze groep bestaat hoofdzakelijk uit gepensioneerden en is een enkele maal student of werkzoekend.

Boseigenaar

Boseigenaren zijn onder de respondenten ver in de minderheid: 19% heeft bos, 81% is dus geen boseigenaar. De boseigenaren zijn ongeveer gelijk ver-

Figuur 1. Duur lidmaatschap.

Tabel 1. De belangrijkste KNBV-activiteiten

	Belangrijk %	Gemiddeld belang 1 = meest belangrijk 2 = belangrijk 3 = minder belangrijk
Nederlands Bosbouw tijdschrift	77	1,7
Vakgenoten ontmoeten	44	1,9
Excursies	37	2,1
Kennissuitwisseling	28	2,0
Pro Silva	27	2,0
Studiekringdagen	25	2,1
Informatie	25	2,1
Discussie over actuele onderwerpen	15	2,4
Ledenvergadering	11	2,4
Platform voor standpuntbepaling	8	2,2
Gezelligheid	4	2,7

deeld over de oppervlakteklassen 'minder dan 5 hectare', 'tussen 5 en 50 hectare' en 'groter dan 50 hectare'.

Leeftijd

29% van de respondenten is jonger dan 40 jaar, 49% is tussen de 40 en 60, en 22% is ouder dan 60. De leeftijdsgroep tot 30 jaar scoort 13%, wat kan wijzen op onvoldoende 'verjonging'.

Duur van het lidmaatschap

Opvallend (figuur 1) is het grote aandeel langdurige lidmaatschappen, dat samenhangt met de relatief hoge leeftijd van de respondenten.

Het beeld van de KNBV

Verenigingsactiviteiten

Een aantal vragen betrof het algemene beeld dat kan worden geschetst uit de opvattingen, meningen, verwachtingen en perspectieven. Zo is gevraagd naar de drie belangrijkste activiteiten of onderwerpen in relatie tot de KNBV.

De drie KNBV-activiteiten die men het vaakst van belang vindt zijn: het ontvangen van het ver-

enigingstijdschrift, het ontmoeten van vakgenoten en de excursies. Deze activiteiten krijgen ook overwegend de hoogste waarderingen. Ten tweede noemt ongeveer een kwart van de respondenten kennissuitwisseling, Pro Silva-bijeenkomsten, studiekekringdagen en informatie-uitwisseling belangrijk. De overige genoemde activiteiten worden slechts gering gewaardeerd.

Als men de gegevens analyseert voor leeftijd, werkkring en het wel of geen boseigenaar zijn, levert dit het volgende beeld op:

- het ontvangen van het Nederlands Bosbouw tijdschrift is vooral

voor de respondenten onder de zestig belangrijk;

- ontmoeten van vakgenoten is belangrijk voor de niet-boseigenaren;

- de excursies spreken vooral de categorieën niet-werkenden, boseigenaren en ouderen boven de zestig aan;

- direct betrokkenen, niet-boseigenaren en respondenten onder de veertig hechten belang aan Pro Silva-bijeenkomsten;

- studiekekringdagen spreken vooral respondenten boven de veertig aan.

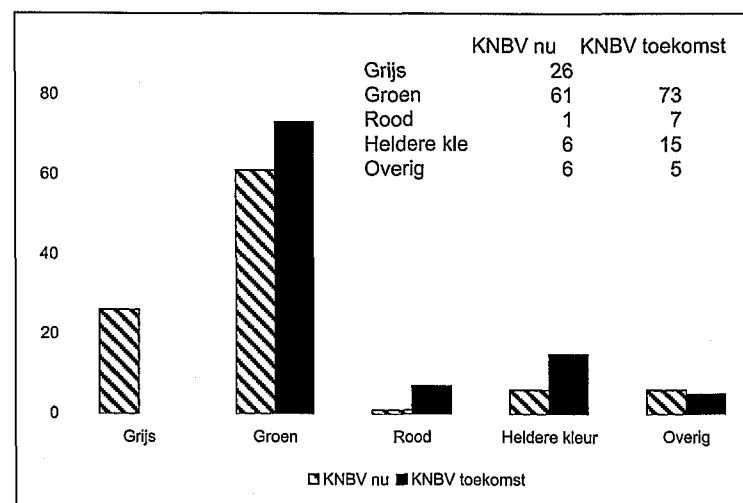
Het is duidelijk dat de verschillende ledengroepen een verschillend belang hechten aan de diverse activiteiten.

Kleur KNBV

Uit de kleur waarmee de respondenten de KNBV nu en in de toekomst afficheren blijkt (figuur 2) een toenemende voorkeur voor groen of meer fleurige kleur, die volledig ten koste gaat van grijs.

Eigenschappen

De leden is gevraagd de KNBV te karakteriseren aan de hand van een aantal tegengestelde begrippencombinaties. De getal-

Figuur 2. De huidige en de gewenste kleur van de KNBV

Tabel 2. Het imago­profiel van de KNBV

	past goed/redelijk bij de KNBV (2-1)	Geen voorkeur (0)	Past redelijk/goed bij de KNBV (1-2)
Bureaucratisch	0,1		Efficiënt
Open			0,2 Gesloten
Bruisend			0,6 Saai
Ondeskundig			1,4 <i>Deskundig</i>
Praktisch			0,1 <i>Theoretisch</i>
Op verleden gericht			0,3 <i>Op de toekomst gericht</i>
Vooruitlopend			0,1 <i>Achterblijvend</i>
Onbetrouwbaar			1,3 <i>Betrouwbaar</i>
Dynamisch			0,4 <i>Statisch</i>
Vernieuwend			0,4 <i>Behoudend</i>
Stad			1,2 <i>Land</i>
Moedig			0,1 Angstig
<i>Actief</i>	0,2		Passief
Bekend			0,6 Onbekend
<i>Formeel</i>	0,2		Informeel
Gezellig	0,2		Serieus
Veelzijdig		0	Eenzijdig
Abstract			0,3 Concreet
Cultuur			0,7 <i>Natuur</i>
<i>Vrij</i>	0,5		Afhankelijk
<i>Sociaal</i>	0,4		Niet-sociaal
Materialistisch			0,3 Idealistisch
<i>Verantwoordelijk</i>	1,0		Onverantwoordelijk
Vrouwelijk			0,8 Mannelijk
<i>Rust</i>	0,8		Haast
<i>Werk</i>	0,5		Vrije tijd
Veranderlijk			0,3 Onveranderlijk
<i>Oud</i>	0,8		Jong
Dissonerend			0,5 Harmonieus
Afstandelijk			0,5 <i>Betrokken</i>

len in tabel 2 geven de gemiddelde scores weer. De volgende categorieën zijn onderscheiden: 'geen voorkeur' (0), 'past redelijk bij de KNBV' (1) en 'past zeer goed bij de KNBV' (2). Hoe hoger de waarde, hoe duidelijker de respondenten het betreffende begrip karakteristiek vinden voor de KNBV.

Welk imago­profiel van de KNBV kunnen we hieraan aflezen? De respondenten vinden de vereniging overwegend deskundig en betrouwbaar, een tikkeltje saai, oubollig of gezapig, behoudend, maar maatschappelijk betrokken en harmonieus. De vereniging kenmerkt zich door een mannen­cultuur, kent zijn verantwoorde-

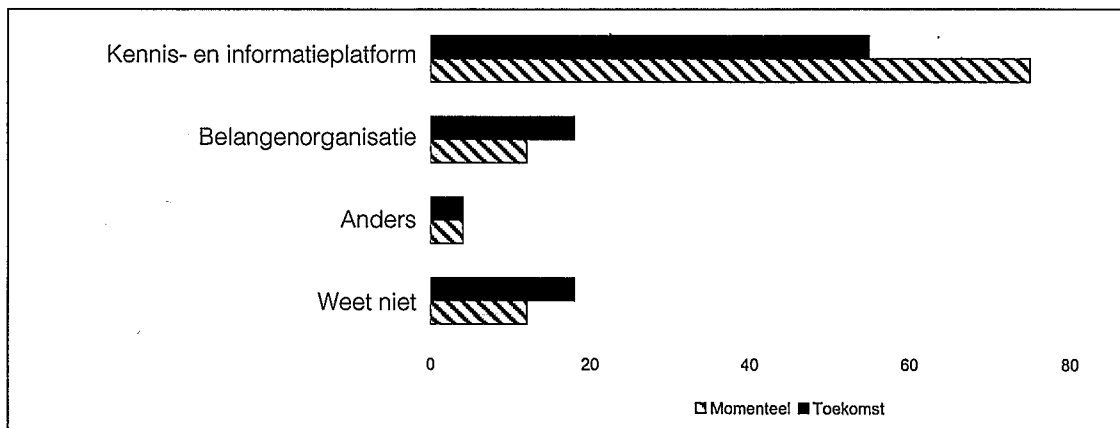
lijkheden, straalt rust uit, maar is tamelijk onbekend. Nadere analyse leert dat de direct en indirect bij de bosbouwsector betrokken respondenten over het algemeen minder positief zijn over de KNBV dan de niet-werkende respondenten. Daarnaast blijkt dat de indirect betrokken respondenten gemiddeld negatiever zijn dan de direct betrokken leden. Met name de begrippen 'behoudend', 'achterblijvend' en 'statisch' steken hierbij af. Ook komt naar voren dat bouseigenaren positiever over de KNBV zijn dan niet-bouseigenaren en dat geldt ook naarmate men ouder is. Blijkbaar hebben de verschillende categorieën respondenten ook een verschillend en soms on-

derling tegenstrijdig beeld van de KNBV.

Opvattingen over huidig en toekomstig functioneren

Volgens figuur 3 ziet een groot deel van de respondenten de KNBV op dit moment als een kennis- en informatieplatform. In de toekomst mag die functie minder worden ten gunste van de functie als belangenorganisatie.

Sommigen opteren voor de combinatie van kennisplatform en belangenorganisatie. Anderen vinden de functie van ontmoetingsplaats voor vakgenoten en een stuk gezelligheid die een vereniging met zich meebrengt

Figuur 3. Opvattingen over huidige en toekomstig functioneren van de KNBV

waardevol, zoals de categorie 'anders' liet zien. Een aantal laat weten 'de KNBV voornamelijk niet te zien' of 'de KNBV te zien als een onbelangrijk geworden organisatie die teveel belangen wil dienen en daardoor sterk inboet aan identiteit'.

De indirect bij de bosbouwsector betrokken respondenten zien de KNBV het meest als kennis- en informatieplatform. De groep direct betrokken respondenten noemen de categorie 'anders' het meest en dan vaak als de KNBV als ontmoetingsplek. Ook is er een verband tussen de leeftijd en het alternatief 'anders': hoe jonger de respondenten, hoe vaker de categorie 'anders' is ingevuld. De boscigenaren weten het minst hoe ze de vereniging moeten zien.

Thema's

De KNVB houdt zich wisselend met vele thema's en aspecten bezig. Hoe beoordeelt men de inzet voor die thema's nu en hoe zou men dat in de toekomst willen zien? In tabel 3 zijn de thema's gerangschikt naar het belang dat men hecht aan de inzet van de vereniging. Het bovenste

deel van de tabel verwijst naar een hoge gewenste inzet, het onderste naar een lage gewenste inzet.

Bij de huidige inzet scoren de thema's geïntegreerd bosbeheer, bosontwikkeling, bosinstandhouding, houtproductie en bosgebruik relatief hoog. De cursief gedrukte thema's geven een behoorlijke discrepantie (0,7 of meer) aan tussen de huidige en de gewenste inzet. Het gat is het grootst bij de thema's 'bosuitbreiding', 'beleidssturing' en 'educatie van de maatschappij'.

Binnen de categorieën leeftijd, professionele betrokkenheid en boscigenaarschap liggen de voorkeuren voor gewenste inzet wat genuanceerder:

- de indirect bij de bosbouwsector betrokkenen willen gemiddeld genomen een grotere inzet op de onderwerpen recreatie en stedelijk groen;
- de niet-werkenden prefereren meer inzet voor houtproductie, maatschappelijke belangen, bosgeschiedenis en minder inzet voor 'rood voor groen';
- boscigenaren neigen naar minder inzet voor recreatie, geïntegreerd bosbeheer en maat-

Excursies scoren hoog bij de KNBV-leden... (foto: Renske Schulting)

schappelijke belangen en meer voor bosgeschiedenis;

- naarmate men tot een jongere leeftijdscategorie behoort, kiest men voor meer inzet voor recreatie, landschap, 'rood voor groen', certificering en minder inzet voor bosgeschiedenis;
- de respondenten van middelbare leeftijd hebben een voorkeur voor meer inzet voor geïntegreerd bosbeheer, groen beleggen en financiering/verzilveren.

Het aantal thema's dat is voorgesteld aan de leden (23) is veelzijdig en breed. Daarom hebben we ze in acht groepen samengevat met behulp van een factoranalyse op de gewenste inzet voor de toekomst. Tabel 4 laat zien aan welke thema's de respondenten in grote lijnen prioriteit geven.

Conclusies

In het algemeen gesproken hechten de respondenten een redelijk belang aan de verschillende activiteiten van de vereniging. Het gemiddeld belang is echter geen algemeen belang: de belangstelling voor de KNBV-activiteiten verschilt zeer per le-

Tabel 3. Gewenste inzet KNBV

	Huidige inzet	Gewenste inzet
	1 = goed 2 = redelijk 3 = slecht	1 = hoog 2 = laag 3 = geen
Bosgebruik	1,7	1,1
Bosontwikkeling	1,5	1,1
Houtproductie	1,6	1,2
Geïntegreerd bosbeheer	1,3	1,2
Beleidssturing	2,2	1,2
Biodiversiteit	2,1	1,3
Landschap	2,1	1,3
Bosinstandhouding	1,5	1,3
Bosuitbreiding	2,3	1,3
Maatschappelijke belangen	2,1	1,4
Recreatie	2,2	1,5
Educatie maatschappij	2,6	1,5
Onderzoek	1,9	1,5
CO -vastlegging	1,9	1,6
Certificering	2,0	1,6
Onderwijs	2,3	1,6
Internationaal bosbeleid	2,4	1,7
Financiering/verzilveren	2,3	1,7
Bosgeschiedenis	2,1	1,8
Stedelijk groen	2,4	2,0
Rood voor groen	2,5	2,0
Tropische bossen	2,5	2,0
Groen beleggen	2,5	2,1

dengroep naar leeftijd, werkkring en het al dan niet bouseigenaar zijn. Bij de toekomstige planning van activiteiten dient hiermee ook zeker rekening te worden gehouden, waarbij men de toekomstige of wenselijke samenstelling van

het ledenbestand in het achterhoofd dient te houden. Het gemiddelde lid associeert de KNBV met een zekere mate van conservatisme (saai, behoudend, statisch). Tegelijkertijd wordt de vereniging ook als deskundig en maatschappelijk betrokken gekwalificeerd. 'Jongere' leden (jonger dan veertig) laten zich negatiever uit over het imago dan de ouderen (ouder dan veertig). Voortgaan op de huidige koers zal het imago van de vereniging en daarmee de ledenbinding niet ten goede komen.

De huidige inzet van de vereniging wordt op enkele onderwerpen na niet hoog gewaardeerd. De gewenste inzet is voor alle thema's hoger. Ook valt een grote discrepantie op tussen de hui-

... evenals het ontmoeten van vakgenoten (foto: Renske Schulting)

Tabel 4. Thema's naar prioriteit

Themagroepen	Prioritering
<ul style="list-style-type: none">• Bosontwikkeling en bosinstandhouding• Beheersaspecten geïntegreerd bosbeheer, biodiversiteit, certificering• Informatievoorziening maatschappij (educatie, maatschappelijke belangen, beleidssturing)	1
<ul style="list-style-type: none">• Maatschappelijke bosfuncties (recreaties, landschap, stedelijk groen)• Productie- en milieubosfuncties (houtproductie, CO₂-vastlegging)• Onderzoek en onderzoek	2
<ul style="list-style-type: none">• Tropisch-international (tropische bossen, internationaal bosbeleid)• Financiering, groen beleggen en bosuitbreiding	3

dige inzet en gewenste inzet. De prioritering van de aangegeven groepering van thema's kan een aanzet voor de strategiediscussie zijn. Ook de kleuren die op dit moment verbonden worden aan de KNBV en welke die het in de toekomst moeten zijn, laten geen onduidelijkheid bestaan: de substantieel aanwezige tint grijs dient omgezet te worden in meer

groen of één van de heldere kleuren rood, geel, oranje. Naarmate de leden ouder zijn, is de betrokkenheid bij en tevredenheid over de KNBV groter. Toch is het goed meer aandacht te hebben voor de wensen en ideeën van de jongere leden, gezien het noodzakelijk behoud van de vitaliteit van de KNBV.

Omdat de diversiteit aan belangen en interesses groot is, en soms tegenstrijdig, is het noodzakelijk om de verschillende ledengroepen bij de strategiediscussie van dit najaar te betrekken. Temeer omdat de diverse activiteiten, zoals de halfjaarlijkse vergaderingen, niet door een representatief deel van de leden worden bezocht.

Tot slot juichen wij, gezien de aard van de onderzoeksresultaten, het initiatief van het KNBV-bestuur tot een strategiediscussie toe. Vooral omdat nog altijd 80 % van de respondenten het zou betreuren als de KNBV zou worden opgeheven. Dit is een gezonde discussiebasis voor de bosbouwvereniging. In dit verband is het echter interessant om ook de opvattingen en meningen te weten van de 56% non-respondenten onder de leden.